

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudkyň Mgr. Daniely Zemanové a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **Ing. I. K.**, zast. JUDr. Zdeňkem Koschinem, advokátem se sídlem Štefánikova 48, Praha 5 - Smíchov, proti žalovanému: **Magistrát hl. m. Prahy, odbor občanskosprávních agend**, se sídlem Mariánské náměstí 2, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 1. 2002, č. j. MHMP 9059/2002, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2012, č. j. 6 A 151/2011 - 39,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2012, č. j. 6 A 151/2011 - 39, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení shora označeného usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým byla odmítnuta její žaloba pro opožděnost.

Městský soud v napadeném usnesení uvedl, že stěžovatelka se žalobou domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 1. 2002, č. j. MHMP 9059/2002, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí Úřadu městské části Praha 8, odboru evidence obyvatel a osobních dokladů, ze dne 12. 12. 2001, č. j. 8-38/EOOP-2001, jímž byl zrušen

stávající údaj trvalého pobytu stěžovatelky. Městský soud uvedl, že při posouzení okamžiku doručení rozhodnutí žalovaného, který byl rozhodný pro posouzení včasnosti žaloby, bylo nutno vyjít ze zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád z roku 1967“), který byl účinný v době doručování. Vzhledem k tomu, že správnímu orgánu byly známy okolnosti vztahující se k užívání bytu stěžovatelkou na adrese, u kterého byl stěžovatelce zrušen údaj trvalého pobytu, nemohlo v daném případě dojít k doručení fikcí, jelikož se stěžovatelka nezdržovala na adrese, kam jí bylo doručováno. Dle § 24 odst. 2 správního řádu z roku 1967 se totiž mohla fikce doručení uplatnit jen tehdy, když bylo doručováno v místě, kde se adresát zdržoval.

Dle městského soudu se však stěžovatelka prokazatelně seznámila s obsahem rozhodnutí žalovaného dne 25. 2. 2002, kdy si je vyzvedla na poště. Jestliže byla zásilka stěžovatelce vydána pracovníky pošty, muselo se tak stát po prokázání totožnosti. Městský soud dospěl k závěru, že doplňování dokazování navržené stěžovatelkou není třeba. Ke svým tvrzením zpochybňujícím pravost podpisu na doručence stěžovatelka nedodala žádné podklady, přitom měla dostatek času seznámit se od roku 2002 se správním spisem. Do doby, než stěžovatelka prokáže, že nejde o její podpis, je dle městského soudu třeba vycházet z toho, že se o její podpis jedná.

Městský soud z tohoto důvodu shledal, že pro počátek dvouměsíční lhůty k podání žaloby je rozhodný dne 25. 2. 2002, kdy si dle doručenky převzala rozhodnutí žalovaného. Z tohoto důvodu její žaloba podaná k městskému soudu dne 29. 6. 2011 (tj. více než devět let po dni 25. 2. 2002) byla podána opožděně, proto soud žalobu odmítl.

II. Obsah kasační stížnosti

Proti usnesení městského soudu podala stěžovatelka kasační stížnost, v níž namítla, že již v řízení před městským soudem sdělila, že do vlastních rukou jí rozhodnutí žalované nebylo nikdy doručeno a pokud jí bylo doručováno na pražskou adresu, ohledně které jí měl být zrušen údaj místa trvalého pobytu, neměla možnost se zde zdržovat, proto se při doručování na tuto adresu nemohla uplatnit fikce doručení. S obsahem rozhodnutí žalovaného se tak stěžovatelka seznámila až 29. 4. 2011 prostřednictvím svého právního zástupce.

Dle stěžovatelky městský soud zcela správně konstatoval, že v dané věci nemohlo dojít k doručení fikcí. Stěžovatelka však namítla, že městskému soudu sdělila svůj požadavek, aby bylo nařízeno ústní jednání, na kterém se bude moci vyjádřit k doručence, o které ve svých vyjádřeních žalovaný tvrdil, že obsahuje její podpis (dle této doručenky mělo být rozhodnutí převzato právě 25. 2. 2002, z čehož následně vyšel městský soud při odmítnutí žaloby). Nic z toho však městský soud neprovedl, jednání nenařídil a žalobu odmítl. Tímto způsobem městský soud vyšel z nikoli relevantních údajů ze spisu a ve skutečnosti nevyvrátil námitku, že stěžovatelka rozhodnutí nikdy nepřevzala. Chybějící dokazování v daném ohledu nahradil zcela neprůkaznou úvahou, kterou stěžovatelka napadla následujícími úvahami: nešlo vyloučit, že bývalá manželka stěžovatelčina manžela, tj. osoba ke stěžovatelce v kontradiktorním postavení, se s poštovní úřednicí znala; nešlo vyloučit, že poštovní úřednice zanedbala své povinnosti a spokojila se s tvrzením, že

pokračování

zásilku přebírá rodinný příslušník; bylo velmi nepravděpodobné, že se stěžovatelka dozvěděla o uložení zásilky atd.

Následně stěžovatelka doplnila kasační stížnost o tvrzení, že si v roce 2001 požádala o vydání nového občanského průkazu, který odmítla převzít, když nebylo vyhověno její žádosti, aby v tomto průkazu bylo uvedeno místo trvalého pobytu, které jí bylo správními orgány zrušeno. Bez dokladu totožnosti pak stěžovatelce nemohla být vydána zásilka s předmětným rozhodnutím žalovaného. Posléze stěžovatelka doplnila svou kasační stížnost i o tvrzení, že rozsudek civilního soudu, z něhož správní orgány vycházely při zrušení jejího místa trvalého pobytu, byl k dovolání zrušen Nejvyšším soudem. Jakkoli si byla stěžovatelka dle vlastních slov vědoma, že v řízení o kasační stížnosti je předmětem odlišná otázka, považovala za nutné tuto informaci Nejvyššímu správnímu soudu sdělit.

III. Vyjádření žalovaného

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

IV. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, stěžovatelka je v řízení o kasační stížnosti zastoupena advokátem. Důvod kasační stížnosti odpovídá důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zkoumal při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud ze spisu městského soudu konstatuje, že ze stěžovatelčiny žaloby, následného vyjádření žalovaného a navazujících vyjádření stěžovatelky vyplynulo, že otázka doručení rozhodnutí žalovaného byla mezi stranami sporná. Zřejmě také s ohledem na skutečnost, že žalobou podanou v roce 2011 bylo napadeno správní rozhodnutí žalovaného z počátku roku 2002, se stěžovatelka věnovala v části své žaloby otázce včasnosti jejího podání. Stěžovatelka zde uvedla, že rozhodnutí žalovaného do vlastních rukou nikdy nedostala a dále rozvedla, proč dle jejího názoru nemohlo dojít ani k fikci doručení. K danému se před městským soudem následně vyjádřil žalovaný, který konstatoval, že dle doručky založené ve spise si stěžovatelka jeho rozhodnutí převzala osobně dne 25. 2. 2002. Žalovaný též poukázal na to, že zásilka s jeho rozhodnutím byla dne 8. 2. 2002 uložena na poště a na základě fikce doručení byla doručena dne 11. 2. 2002 v souladu s § 24 odst. 2 správního řádu z roku 1967. V reakci na vyjádření žalovaného stěžovatelka před městským soudem zopakovala své tvrzení, že rozhodnutí žalovaného nikdy nepřevzala. Zároveň městský soud požádala, aby bylo ve věci nařízeno jednání, na kterém by se mohla seznámit mj. s doručenkou, o níž žalovaný tvrdil, že obsahuje její podpis, a která má stvrzovat převzetí rozhodnutí žalovaného. Dále stěžovatelka zopakovala svou argumentaci, že k fikci doručení v daném případě dojít nemohlo.

Městský soud následně, aniž by nařizoval jednání ve věci, žalobu odmítl pro opožděnost s odůvodněním shrnutým v části I. tohoto rozsudku, na kterou zdejší soud na tomto místě odkazuje.

V nynější věci se zdejší soud zabýval tím, zda nebylo porušeno stěžovatelčino právo na spravedlivý proces ve smyslu § 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Jeden z neopomenutelných prvků práva na spravedlivý proces, jak je pojímá Ústavní soud (srov. bod 21. jeho nálezu ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. IV. ÚS 1106/08, publikovaný jako N 52/52 SbNU 519, dostupný taktéž online z <http://nalus.usoud.cz>), „*představuje zásada audiatur et altera pars (budiž vyslechnuta i druhá strana), která je Ústavním soudem chápána jako povinnost soudu vytvořit prostor zaručující účastníkovi řízení možnost účinně uplatňovat námitky a argumenty, které jsou způsobilé ovlivnit rozhodování soudu a s nimiž se soud musí v rozhodnutí náležitě vypořádat; vytvoření prostoru pro účinné vznesení námitek (v kontradiktorním schématu řízení) nejlépe zajišťuje ochranu základních práv, jež je z hlediska fair procesu prvotním účelem soudního řízení.*“

Dle hodnocení zdejšího soudu byl postupem městského soudu značně zúžen prostor pro to, aby stěžovatelka mohla městskému soudu přednést argumenty způsobilé zvrátit vydání usnesení, kterým byla žaloba odmítnuta pro opožděnost. Jak již bylo výše uvedeno, mezi stranami v nynější věci panovala nejednota ohledně náhledu na okamžik doručení rozhodnutí žalovaného, šlo přitom o rozhodující otázku ve vztahu k posouzení včasnosti žaloby. Stěžovatelka před městským soudem konzistentně tvrdila, mj. že rozhodnutí žalovaného nikdy do vlastních rukou nepřevzala. Tímto de facto zpochybňovala obsah doručky založený ve správním spise, ze které posléze městský soud vyšel. Stěžovatelka poté, co se z vyjádření žalovaného dozvěděla o zmíněné doručce, požadovala možnost vyjádřit se k ní během ústního jednání. Z tvrzení stěžovatelky tak nepřímou vyplývalo, že s takovou doručenkou nebyla nikdy seznámena a nezná její obsah. Aby v dané věci byla stěžovatelce zajištěna možnost efektivně uplatnit svá práva a přednést případnou argumentaci svědčící pro její tvrzení o včasnosti žaloby, bylo nezbytné jí umožnit, aby se seznámila se zásadní okolností svědčící proti jejímu závěru o včasnosti podání žaloby, tj. s doručenkou ve správním spise. Právě na základě seznámení se s doručenkou mohla stěžovatelka konkrétním způsobem uvést veškerá svá tvrzení a případné návrhy vztahující se k této doručce. Bez znalosti obsahu dané doručky byla možnost její účinné obrany značně limitována (proti doručce, ohledně které ze stěžovatelčiných tvrzení vyplývalo, že ji neviděla, mohla jen stěží přednést konkretizovaná tvrzení jdoucí nad rámec sdělení, že rozhodnutí žalovaného nikdy do vlastních rukou nepřevzala). Dle hodnocení zdejšího soudu bylo v dané věci povinností městského soudu stěžovatelce umožnit seznámit se s doručenkou a v návaznosti na to jí umožnit zformulovat konkrétní argumentaci a návrhy podporující její závěr o včasnosti její žaloby. Tímto způsobem by totiž městský soud naplnil svou povinnost vytvořit prostor zaručující účastníkovi řízení možnost účinně uplatňovat námitky a argumenty, které jsou způsobilé ovlivnit rozhodování soudu.

Naplnění této povinnosti soudu v dané věci nešlo nahradit tvrzením, že stěžovatelka měla od roku 2002 dostatek času seznámit se s obsahem správního spisu a případně učinit konkrétní opatření, pokud chtěla prokazovat, že podpis na doručce ve správním spise

pokračování

není jejím vlastním podpisem. Zdejší soud tak dospěl k závěru, že stěžovatelka byla zkrácena v možnosti uplatnit účinnou obranu v řízení před městským soudem.

Městský soud proto v dalším řízení vytvoří svým procesním postupem stěžovatelce takový prostor, aby se mohla skutečně seznámit s doručenkou, která dle tvrzení žalovaného prokazuje doručení jeho rozhodnutí. Vzhledem ke skutečnosti, že se tak doposud nestalo, bylo nutno napadené usnesení městského soudu zrušit.

Ve vztahu ke stěžovatelčině tvrzení v doplnění kasační stížnosti, že od roku 2001 nevlastní žádný doklad totožnosti, jelikož si odmítla převzít občanský průkaz, je nutno uvést, že Nejvyšší správní soud shledal v postupu městského soudu procesní pochybení, pro které napadené usnesení zrušil. Zdejší soud se tak nemohl zabývat otázkou, zda byla či nebyla žaloba k městskému soudu podána opožděně, jelikož zhodnocení této otázky bude stále na městském soudu, který se jí bude zabývat poté, co stěžovatelce umožní seznámit se s předmětnou doručenkou. Na tomto místě je tak předčasné, aby se Nejvyšší správní soud vyjadřoval k tvrzení o občanském průkazu.

V. Závěr a náklady řízení

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto usnesení městského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení dle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v dalším řízení (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. května 2013

JUDr. Radan Malík
předseda senátu